नेपाल गजेट

भाग ३

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ९] काठमाडौं, आषाढ २१ गते २०१६ साल [अतिरिक्ताङ्क ९

श्री ५ को सरकार

कानून तथा संसदीय प्रबन्ध मन्त्रालय

श्री ५ बाट बनाई बक्सेको तल लेखिए बमोजिमको महासभासद [निर्वाचन, २०१६ सर्वसाधारणको जानकारीका लागी प्रकाशित गरिएकोछ ।

नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा २० (३) अनुसार श्री ५ बाट देहायका नियमहरू बनाई जारी गरिबक्सेको छ ।

पारच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः— (१) यी नियमहरूको नाम "महासभासद (निर्वाचन) नियमहरू, २०१६" रहेको छ ।

(२) यी नियमहरू तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. परिभाषा— (१) विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यी नियमहरूमा

[क] "संविधान" भन्नाले नेपाल अधिराज्यको संविधान सम्झनुपर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

[ख] "फाराम" भन्नाले यी नियमहरूको अनुसूची १ मा दिइएको फाराम सम्झनुपर्छ।

[ग] "सदस्य" भन्नाले प्रतिनिधि सभाको सदस्यलाई सम्झनुपर्छ।

[घ] "मत वितरण हुँदा मत पाउन सक्ने उम्मेदवारहरू" भन्नाले निर्वाचित भएको उम्मेदवार र सबैभन्दा कम मतपाई बाहेक गरिएको उम्मेदवार बाहेक अरू सबै उम्मेदवारहरूलाई सम्झनुपर्छ।

(२) संविधानमा प्रयोग गरिएका तर यी नियमहरूमा परिभाषा नदिइएका शब्द तथा वाक्यांशको अर्थ संविधानमा दिएबमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद २

रिटर्निङ्ग अफिसर तथा असिस्टेण्ट रिटर्निङ्ग अफिसर

३. रिटर्निङ्ग अफिसरः— महासभासदहरूको निर्वाचनका लागि प्रतिनिधि सभाका सचिवले रिटर्निङ्ग अफिसरको काम गर्नेछन् र आवश्यक परेमा सभामुखले कुनै एक अफिसरलाई असिस्टेण्ट रिटर्निङ्ग अफिसर मुकरर गर्नेछन्।

४. रिटर्निङ्ग अफिसर र असिस्टेण्ट रिटर्निङ्ग अफिसरको काम कर्तव्य— (१) संविधान र यी नियमहरू मुताबिक महासभासदहरूको निर्वाचन गराउन आवश्यक सबै काम गर्नु गराउनु रिटर्निङ्ग अफिसरको काम कर्तव्य हुनेछ।

(२) रिटर्निङ्ग अफिसरलाई निजको काममा मद्दत गर्नु र रिटर्निङ्ग अफिसरको अनुपस्थितिमा निजले गर्नुपर्ने कुनै वा सब काम गर्नु असिस्टेण्ट रिटर्निङ्ग अफिसरको कर्तव्य हुनेछ।

परिच्छेद ३

उम्मेदवारको नोमिनेशनपत्र

५. नोमिनेशनपत्र पेश गर्ने इत्यादि कामको निमित्त मिति र समय तोक्नेः- श्री ५ बाट देहायका कामलाई मिति र समय तोकिबक्सिनेछ र सो कुराको सूचना प्रकाशित गरिनेछ।

(क) नोमिनेशनपत्र दाखिल गर्ने र नोमिनेशनपत्र जाँच गर्ने।

(ख) उम्मेदवारबाट नाम फिर्ता लिने।

(ग) मत दिने, मत गन्ने र परिणाम घोषणा गर्ने।

२९५

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. नोमिनेशनपत्रः— [१] कुनै व्यक्तिलाई महासभासद्हरूको निर्वाचनमा उम्मेदवार प्रस्ताव गर्ने सदस्यले फाम नम्बर १ भाग १ बमोजिमको नोमिनेशनपत्र भरी नोमिनेशनपत्र दाखिल गर्न तोकिएको ठाउँमा तोकिएको अवधिभित्र रिटर्निङ अफिसरलाई बुझाउनु पर्दछ सो नोमिनेशनपत्रमा उम्मेदवार र निजको प्रस्तावक दुवैले सही गरेको हुनुपर्छ।

[२] कुनै सदस्य नै कुनै उम्मेदवारको प्रस्तावक हुनेछ। एक जना सदस्य अति महासभासदहरू निर्वाचित हुने हो त्यति नै उम्मेदवारहरूको प्रस्तावक हुन सक्नेछ।

७. नोमिनेशनपत्र पेश भएको सूचना— [१] रिटर्निङ अफिसरले नोमिनेशनपत्र बुझ्ना साथ सो बुझाउने व्यक्तिलाई सो बुझेको भरपाई र नोमिनेशनपत्रहरू जाँच गर्ने मिति समय र स्थानको सूचना फाराम नम्बर १ को भाग २ भरी दिने छन्।

[२] रिटर्निङ अफिसरले दाखिल हुन आएका नोमिनेशनपत्रमा त्यसको क्रम संख्या र आफूले सो बुझेको मिति राखी सहिछाप गर्नु पर्छ र सोही दिन उम्मेदवारको नाम, थर, बतन इत्यादि खोली फाराम नं. २ बमोजिमको सूचना आफ्नो अफिसमा प्रकाशित गर्नु पर्छ।

८. नोमिनेशनपत्रको जाँच— [१] नोमिनेशनपत्रहरू जाँच गर्न तोकिएको मिति समय र स्थानमा रिटर्निङ अफिसरले नोमिनेशनपत्रहरूको जाँच गर्नेछन् र सो जाँच हुँदा उम्मेदवारका प्रस्तावकलाई उपस्थित भई म्याद भित्र दाखिल भएका सबै नोमिनेशनपत्रहरू हेर्न मौका दिनेछन्। अरू कसैलाई सो ठाउँमा बस्न दिइने छैन।

[२] उपस्थित व्यक्तिहरूले नोमिनेशनपत्रहरू हेरी जाँचेपछि रिटर्निङ अफिसरले सो नोमिनेशनपत्रहरू जाँच्नेछन् र कुनै नोमिनेशनपत्र बारे गरिएका उजूरी सुनी सो उजूरी उपर विचार गरी वा आफ्नो तजबीजले आवश्यक सम्झेको फुराको ठाडो जाँचबूझ समेत गरी निम्न प्रकारको नोमिनेशनपत्रहरूलाई नामञ्जूर गर्न सक्नेछन्।

(क) संविधान बमोजिम महासभासद हुन योग्यता नभएको कुनै उम्मेदवारको नोमिनेशनपत्र।

(ख) नियम ६ मुताबिक रीत नपुगेको नोमिनेशनपत्र।

(ग) उम्मेदवार वा प्रस्तावको सही कीर्ते भएको नोमिनेशनपत्र।

तर रिटर्निङ अफिसरले सानो तिनो त्रुटी भएको आधारमा कुनै पनि नोमिनेशनपत्र नामञ्जूर गर्ने छैनन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

[३] रिटर्निङ अफिसरले हरेक नोमिनेशनपत्रमा सो नोमिनेशनपत्र मञ्जूर वा नामञ्जूर गरेको कुरा लेखी, नामञ्जूर गरेको भए के कति कारणले गरेको हो सो समेत खोली सहिछाप गर्नु पर्छ।

[४] रिटर्निङ अफिसरले नोमिनेशनपत्रहरूको जाँच गरी निर्णय दिई सकेपछि सोही दिन तुरुन्तै सबै उम्मेदवारहरूको फेहरिस्त फाराम नं. ३ भरी सो फेहरिस्त आफ्नो अफिसमा टास्नेछन्।

९. उम्मेदवारहरूले नाम फिर्ता लिनेः— [१] उम्मेदवारहरूले नियम ५ बमोजिम तोकिएको उम्मेदवारबाट नाम फिर्ता लिने आखिरी समयसम्म रिटर्निङ्ग अफिसर छेउ फाराम नं. ४ भरी सूचना पठाई आफ्नो नाम फिर्ता लिन सक्नेछन्।

[२] कुनै उम्मेदवारले आफ्नो नाम फिर्ता लिन सूचना पठाई सकेपछि सो निर्वाचनमा फेरि खडा हुन सो नाम फिर्ता लिएको सूचना फिर्ता लिन पाउने छैन।

[३] उम्मेदवारबाट नाम फिर्ता लिने सूचना पेश हुन आएमा रिटर्निङ्ग अफिसरले त्यसमा आफ्नो सहिछाप गरी राख्नेछन्। म्यादभित्र सूचना पठाई नाम फिर्ता लिने उम्मेदवारहरूको फेहरिस्त फाराम नं. ५ भरी आफ्नो अफिसमा टास्नेछन्।

१०. निर्वाचन लड्ने उम्मेदवारको फेहरिस्तः— [१] उम्मेदवारहरूले नाम फिर्ता लिने अवधि सकिएपछि रिटर्निङ्ग अफिसरले निर्वाचन लड्ने सबै उम्मेदवारहरूको नामको फेहरिस्त फाराम नं. ६ भरी आफ्नो अफिसमा टास्नेछन् र एक प्रति सभामुख छेउ तुरुन्तै पठाउने छन्। सो फेहरिस्तको एक एक प्रति ती उम्मेदवारहरू वा निजका प्रस्तावकहरूलाई दिनेछन्।

[२] उपनियम [१] अनुसार निर्वाचन लड्ने उम्मेदवारहरूको फेहरिस्त सभामुखको आदेशानुसार नेपाल गजेटमा प्रकाशित गरिनेछ।

परिच्छेद ४

निर्वाचनमा गरिने कारवाई

११. मत लिनुभन्दा अगाडि उम्मेदवारको मृत्यु— कुनै उम्मेदवार परलोक भएमा र मतदानको काम शुरु हुनु अगावै रिटर्निङ्ग अफिसरले सो कुरा थाहा पाएमा निजले लिखित आदर दिई सो मतदानको काम रोकी सभामुख छेउ रिपोट गर्नु पछ।

१९८

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

यस्तो आवस्थामा सभामुखले फेरि सबै कारवाई नयाँ सिलसिलाबाट गर्ने आदेश रिटर्निङ्ग अफिसरलाई दिनेछन्।

तर सो रोक्का भएको निर्वाचनको निमित्त नोमिनेशनपत्र स्वीकृत भइ सकेको उम्मेदवारले फेरि अर्को नोमिनेशनपत्र पेश गरी रहन पर्दैन, तर सो निर्वाचनमा नियम ९ अनुसार नाम फिर्ता लिएका उम्मेदवारले फेरि नोमिनेशनपत्र पेश गराउन पाउनेछन्।

१२. निर्विरोध भएको निर्वाचन र निर्विरोध भएमा गर्नु पर्ने कारवाई:- (१) निर्वाचन लडने उम्मेदवारहरूको संख्या निर्वाचित हुनु पर्ने उम्मेदवारहरूको संख्या भन्दा बढी भएमा रिटर्निङ अफिसरले तोकिएको दिन र समयमा मतदानको काम शुरू गराउने छन्।

(२) निर्वाचन लडने उम्मेदवारहरूको संख्या निर्वाचित हुनु पर्ने उम्मेदवारहरूको संख्या जति नै वा त्यस भन्दा पनि कम भएमा मत लिने काम गर्नु पर्दैन। यस्तो सबै निर्वाचन लडने उम्मेदवारहरू निर्वाचित भएको घोषणा रिटर्निङ अफिसरले तुरुन्त गर्नेछन्।

(३) यदि उपनियम [२] बमोजिम आवश्यक संख्यामा उम्मेदवारहरू निर्वाचित नभएमा, रिटर्निङ्ग अफिसरले त्यसको रिपोर्ट सभामुखलाई दिनेछन्। यस्तो अवस्थामा सभामुखले फेरि प्रतिनिधिसभाका सदस्यहरूलाई निर्वाचित हुन बाँकी महासभासदहरू निर्वाचन गर्ने सूचना दिइ त्यसपछि सबै कारवाई नयाँ सिलसिलाबाट गर्ने आदेश रिटर्निङ्ग अफिसरलाई दिनेछन्।

परिच्छेद ५

मत लिने काम

१३. मत लिने समय:— नियम ५ बमोजिम मत लिन तोकिएको मितिमा बेहान १० बजे देखि बेलुकी ७ बजेसम्म मत लिने काम लिने काम गरिनेछ।

१४. मत लिने ठाउँ निश्चित गर्ने:— रिटर्निङ्ग अफिसरले सभामुखको पूर्व स्वीकृति लिइ मत लिने काम हुने स्थान निश्चित गर्नेछन्।

१५. रिटर्निङ्ग अफिसरले मत लिने कामको संचालन गर्ने:— मत लिने काम रिटर्निङ अफिसर कै संचालनमा हुनेछ र निजलाई मद्दतको लागि आवश्यक कर्मचारीहरू रहनेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६. मतदानपत्र:— फाराम नम्बर ७ बमोजिमको मतदानपत्र निर्वाचनमा प्रयोग गरिनेछ ।

१७. मत लिने काम हुने मिति समय र स्थानको सूचना दिने:— रिटर्निङ अफिसरले मत लिने काम हुने मिति समय र स्थानको सूचना आफ्नो अफिसमा प्रकाशित गर्नेछन् ।

१८. मत लिने काम हुँदा गर्नु पर्ने कारवाई:- [१] रिटर्निङ्ग अफिसरले मत लिने काम शुरू गर्न अगाडि मत लिने कामको लागि प्रयोग हुने ब्यालेट बक्स खोल्नेछन् र सो समयमा उपस्थित भएका उम्मेदवार वा निजका प्रस्तावकलाई सो बक्स जचाइ रित्तो भएको देखाउनेछन् ।

(२) रिटर्निङ्ग अफिसरले त्यसपछि मतदानपत्र छिराउने प्वाल खुला रहने गरी सबैको सामुन्ने ब्यालेटबक्स बन्द गर्नेछन् । सो बक्समा आफ्नो र उपस्थित उम्मेदवार वा निजका प्रस्तावकले चाहे निजको पनि सही वा छाप लगाई सो नबिगारी फेरि बक्स खोल्ने नहुने गरी छाहाछाप लगाउनेछन् ।

१९. मत दिने कोठाको प्रबन्ध गर्ने:—रिटर्निङ्ग अफिसरले मत दिने कोठाको प्रबन्ध गर्नेछन् ।

२०. मत लिने ठाउँमा प्रवेश:— (१) रिटर्निङ अफिसरले मत लिने ठाउँमा भिड वा गोल माल हुन नपाउने गरी मतदाताहरूले मत दिने प्रबन्ध मिलाउनु पर्दछ । मतदाता र देहायका व्यक्ति बाहेक अरू कसैलाई सो ठाउँमा बस्न दिनु हुँदैन ।

(क) सो ठाउँमा खटिएका कर्मचारीहरू ।

(ख) उम्मेदवार र निजका प्रस्तावकहरू ।

(ग) अन्धा वा असक्त मतदाताहरूलाई मत दिन लगाउन साथमा लिइ आएक व्यक्तिहरू ।

(२) नियम १३ अनुसार मत लिन तोकिएको समयसमाप्त भएपछि, रिटर्निङ्ग अफिसरले सो समय पछि कुनै मतदाताहाई मत लिने ठाउँ भित्र आउन दिने छैनन तर मत लिन तोकिएको समय सम्म सो ठाउँ भित्र उपस्थित सबै मतदाताहरूले मत दिन पाउनेछन् ।

२१. मत दिने तरीका:— [१] मतदाताले मतदान पत्र लिंदा मतदाताहरूको सूचिको १ प्रतिमा सहिछाप गरी लिनु पर्छ ।

१२०

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) मतदानपत्र पाएपछि, मतदाता तुरुन्त मत दिने कोठामा जानु पर्छ र आफ्नो मतदानपत्रमा आफ्नो इच्छा अनुसार क्रम मिलाई उम्मेदवारहरूको पक्षमा मत दिनु पर्दछ ।

(३) मतदाताले जुन उम्मेदवारको पक्षमा आफ्नो पहिलो प्राथमिकताको मत दिने निश्चय गरेकोछ निज उम्मेदवारको नाउँ पछाडि १ अंक लेखि आफ्नो मत दिनु पर्दछ र त्यसै प्रकारले आफूले रोज्न चाहेको क्रम अनुसार दोश्रो, तेश्रो, चौथो इत्यादि प्राथमिकता दिई उम्मेदवारहरूको नाउँ पछाडि २,३,४ इत्यादि अंक लेखि आफ्नो मत दिन सक्नेछ ।

(४) एक उम्मेदवारको नाउँ पछाडि एउटा अंक मात्र लेखि सो उम्मेदवारको पक्षमा सो अंकले तोकेको प्राथमिकता दिइ आफ्नो मत दिनु पर्दछ र दुइ वा दुइ भन्दा बढी उम्मेदवारहरूको नाउँ पछाडि उही अंक लेखि सो सबै उम्मेदवारहरूको पक्षमा उही एउटै प्राथमिकता दिइ आफ्नो मत दिनु हुँदैन ।

(५) आफ्तू मतदानपत्रमा अङ्क चढाई मत दिएपछि, मतदानपत्रलाई पट्याई ब्यालेटबक्सभित्रै पस्ने गरी खसाल्नु पर्दछ ।

(६) मतदानपत्रमा अङ्क चढाई मत दिन लाग्ने समयभन्दा बढता कुनै मतदाता मत दिने कोठामा बस्न हुँदैन र मतदानपत्र ब्यालेट बक्सभित्र खसाल्ने बित्तिकै सो ठाउँ छाडी आउनु पर्दछ ।

(७) मतदाताहरू मत दिने कोठामा एक एक गरी पस्नेछन् र आफ्नु मत दिन मतदानपत्रमा अङ्क चढाउनेछन् ।

२२. असमर्थ मतदाताले मत दिनेः — (१) कुनै अन्धा व असक्त वा लेखापढी गर्न नसक्ने मतदाताले आफैं मतदानपत्रमा अङ्क चढाउन वा मतदानपत्र ब्यालेट बक्सभित्र खसाल्न नसक्ने भएमा रिटर्निङ अफिसरले त्यस्ता मतदाताहरूलाई आफूसँग मत दिने कोठामा लगी निजले जुन जुन उम्मेदवारहरूलाई जुन जुन क्रसअनुसार पहिलो, दोस्रो, तेस्रो र चौथो इत्यादि प्राथमिकता दिई मत दिन चाहेको हो, निजसँग सोधी निजले भने अनुसार मतदातापत्रमा उम्मेदवारहरूको नाउँ पछाडि अङ्क चढाई सो मतदानपत्र ब्यालेट बक्सभित्र खसाली दिनु पर्दछ । रिटर्निङ अफिसरले यस किसिमबाट दिनु परेको मतदाताहरूको संख्या टिपी राख्नुपर्छ तर कुन कुन उम्मेदवारहरूलाई कुन कुन किसिमबाट मत दिएको हो सो लेख्नु हुँदैन र सो मत दिएको कुरा गोप्य राख्नु पर्दछ ।

229

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम रिटर्निङ अफिसरले त्यस्तो मतदातालाई मत दिने कोठामा लैजाँदा वा मत लिंदा मतदाताले चाहेमा निजले पत्याएको एक जनासम्म साक्षी लैजान सक्नेछ ।

२३. मतदानपत्र फिर्ता दिई अर्को मतदानपत्र फिर्ता लिनेः— (१) कुनै मतदाताले आफ्नु मतदानपत्र पाएपछि, त्यसमा आफ्नु मत दिन अङ्क चढाउँदा वा अरू कुनै कारणले, च्यातिएमा वा फोहर भएमा त्यसलाई फर्काई एउटा अर्को मतदानपत्र लिन सक्नेछ । मतदानपत्र जिम्मा लिने कर्मचारीले यस्तो फर्काएको मतदानपत्रलाई खारेज गरी निज मतदातालाई अर्को मतदानपत्र दिनु पर्दछ ।

(२) कुनै मतदाताले मतदानपत्र पाएपछि, आफ्नु मत नदिने निश्चय गरेमा निजले सो मतदानपत्र रिटर्निङ अफिसरलाई फिर्ता दिनु पर्दछ, यस्तो मतदानपत्रलाई पनि खारेज गर्नु पर्दछ ।

(३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम खारेज गरिएको मतदानपत्रहरू खारेज गरिएको मतदानपत्र लेख्नेको छुट्टै खाममा राख्नुपर्छ र सो खारेज गरिएको मतदानपत्रको संख्या टिपी राख्नुपर्छ ।

२४. मतदाताले सोधेमा मत दिने तरीका बुझाई दिनेः- कुनै मतदाताले आफ्नू मत दिन मतदानपत्रमा अङ्क चढाउने तरीका बारे रिटर्निङ अफिसरसंग सोधेमा निजले निज मतदातालाई सो तरीका बुझाइदिनु पर्दछ ।

२५. मत लिने काम सकिए पछि, ब्यालेट बक्सहरूमा लाहाछाप लगाउनेः- (१) मत लिने काम सकिए पछि, रिटर्निङ अफिसरले उपस्थित उम्मेदवार वा निजको प्रस्तावकको सामुन्ने ब्यालेट बक्सको मतदानपत्र छिराउने प्वाल बन्द गर्नु पर्छ र बन्द गरेको प्वाल छाप नफोडी खोल्न नहुने गरी जहां जहाँ लाहाछाप लगाउनु पर्ने हो आफ्नू र उम्मेदवार वा निजको प्रस्तावकले चाहे निजहरूको पनि लाहाछाप लगाउनु पर्छ ।

(२) रिटर्निङ अफिसरले देहाएका कागजातहरु छुट्टा छुट्टै खाममा बन्द गरी त्यसमा आफ्नो उपस्थित उम्मेदवार वा निजको प्रस्तावकले चाहे निजहरूको पनि लाहाछाप लगाउनु पर्छ ।

(क) खर्च नभएको मतदानपत्र,

(ख) खारेज गरिएको मतदानपत्र ।

(३) रिटर्निङ अफिसरले फाराम नं. ८ बमोजिमको मतदानपत्रको फांट तयार गर्नु पर्छ ।

222

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२६. ब्यालेट बक्स बिगारिए वा हराएमा फेरी मत लिने काम गर्ने:- मत लिने काम भइरहेको समयमा वा त्यसपछि रिटर्निङ्ग अफिसरको जिम्मा रहंदा ब्यालेट बक्स गैर कानूनी तरीकाबाट खोलिएमा बिगारिएमा अथवा दुर्घटनावस वा जानी जानी नासिए हराएमा रिटर्निङ्ग अफिसरले सो मत लिएको काम बदर गरी तुरून्तै सभामुख छेउ सबै वेहोराको रिपोट गर्नु पर्छ । यस्तो अवस्थामा सभामुखले सकभर चाँडो फेरी मत लिने काम गर्ने दिन र समय तोक्ने छन् । सो तोकिएको दिन र समयमा फेरी शुरू देखिनै मत लिने काम गर्नु पर्छ । सो फेरि मत लिन तोकिएको मिति समय र स्थानको सूचना प्रकाशित गर्नु पर्दछ ।

२७. संकटकालीन अवस्थामा मत लिने काम स्थगित गर्न:- (१) मत लिने ठाउँमा हुल दंगा भै मतदानको काममा बाधा अडकाउ भै वा कुनै दैवी परी वा अरू कुनै कारणले गर्दा मत लिने काम गर्न असम्भव भएमा, रिटर्निङ्ग अफिसरले मतदानको काम स्थगित गरी सभामुखलाई सो काम स्थगित गर्नु परेको कारण खोली रिपोर्ट गर्नु पर्छ । यस्तो अवस्थामा सभामुखले तोकेको मिति र समयमा सो मत लिने काम जारी हुनेछ । रिटर्निङ्ग अफिसरले मत लिने काम जारी हुने मिति समय र स्थानको सूचना प्रकाशित गर्नु पर्दछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम मत लिने काम स्थगित भएमा प्रयोग भएको ब्यालेट बक्स र अरू कागजातहरूको सम्बन्धमा पनि नियम २५ बमोजिम गर्नु पर्ने सबै काम गर्नु पर्छ ।

(३) मत लिने काम फेरि जारी गर्दा सो मत लिने काम स्थगित भएको दिन मत दिइसकेको मतदाताहरूले फेरि मत दिन पाउने छैनन् ।

(४) मत लिने काम जारी हुँदा रिटर्निङ्ग अफिसरले सो दिनको कामको लागि नयाँ ब्यालेट बक्स प्रयोग गर्ने छन् र मत लिने काम स्थगित भएको दिन मतदानपत्र पाउने मतदाताहरूले सही गरेको मतदाताहरूको सूचि मत लिने काम जारी भएको दिन पनि मतदानपत्र पाउने मतदाताहरूले सही गर्ने काममा प्रयोग हुनुपर्छ ।

(५) यो नियम बमोजिम मत लिने काम जारी हुँदा पनि नियम १३ देखि २६ सम्ममा लेखिएका रीत मुताबिक काम गर्नु पर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

परिच्छेद ६

मत गन्ती

२८. मतगन्ती:- रिटर्निङ्ग अफिसरले मत लिने काम सकिए पछि सभामुखको निर्देश लिई सकभर चाँडो मतगन्ती गर्नु गराउनु पर्दछ। हरेक उम्मेदवार र निजको प्रस्तावकलाई मतगन्ती गर्ने काम ठीकसंग भए नभएको हेर्ने हक हुनेछ।

२९. मतगन्ती गर्ने मिति तोक्ने:- (१) रिटर्निङ अफिसरले मतगन्ती गर्ने तोकिएका मिति समय र स्थानको सामान्य सूचना सभामुखले तोकेको तरीकाले प्रकाश गर्नेछन।

(२) मतगन्ती गर्न तोकिएको मितिमा कुनै कारणवस मतगन्ती गर्ने काम नसकिने भएमा, रिटर्निङ्ग अफिसरले सभामुखको अनुमति लिई त्यस दिन सो काम स्थगितगरी सो काम गर्न अर्को मिति, समय र जरूरत परे अर्को स्थान तोकि उपनियम (१) बमोजिमको सूचना प्रकाश गराउने छन्।

३०. मतगन्ती गर्ने ठाउँमा उपस्थित हुन पाउने व्यक्तिहरू:- (१) मतगन्ती गर्न ठाउँमा, रिटर्निङ अफिसरले आफूलाई मद्दत दिन खटाएको व्यक्तिहरू, खटिएका कर्मचारीहरू सभामुखबाट इजाजत पाएका व्यक्तिहरू र नियम २८ अनुसार सो ठाउँमा बस्न अधिकार पाएका व्यक्तिहरू बाहेक अरू कसैलाई बस्न दिनु हुँदैन।

(२) रिटर्निङ्ग अफिसरले मतगन्ती गर्ने काममा कुनै उम्मेदवारतर्फबाट निर्वाचन सम्बन्धी कुनै काम गर्ने व्यक्तिको मद्दत लिनु हुँदैन।

(३) मतगन्ती गर्ने काम हुँदा कुनै व्यक्तिले कुनै किसिमबाट सो काममा बाधा दियो वा कुनै किसिमको गोलमाल गऱ्यो भने रिटर्निङ अफिसरले निजलाई, दरकार परे पुलिससमेत लगाई मतगन्ती गर्ने ठाउँबाट बाहिर निकाल्न सक्नेछ।

३१. मतगन्ती गर्न काम:— (१) रिटर्निङ्ग अफिसरले ब्यालेट बक्स खोल्नु अगाडि सो ब्यालेट बक्स र त्यसमा लागेको लाहाछाप ठीक दुरुस्त साबूद छ छैन जाँच्नु पर्दछ र उम्मेदवार वा निजको प्रस्तावकलाई पनि जाँच्न दिनु पर्दछ। ब्यालेट बक्स गैर कानूनी तरिकाले खोलिएको बिगारिएको

228

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

वा फोडिएको देखिन आएमा, नियम २६ बमोजिम सो मत लिएको काम नै बदर हुन्छ, सोही नियम बमोजिम फेरि मत लिने काम समाप्त भएपछि माथिका नियमहरू बमोजिम मतगन्ती गर्ने काम गर्नेछन् ।

(२) ब्यालेट बक्स खोली सकेपछि त्यसमा भएको सबै मतदानपत्रहरू बाहिर झिकी उपस्थित उम्मेदवार वा निजका प्रस्तावकलाई सो ब्यालेट बक्स रितो भएको देखाउनुपर्छ ।

३२. बदर गर्नुपर्ने मतदानपत्रहरू:—देहायमा लेखिएबमोजिमका मतदानपत्रहरू बदर हुने छन् ।

(१) मत दिने मतदाता चिन्न सकिने गरी कुनै चिन्ह वा केही कुरा लेखिएको मतदानपत्र,

(२) जालि मतदानपत्र,

(३) कुनै पनि उम्मेदवारको नाउँ पछाडि एक अङ्क नलेखिएको मतदानपत्र

(४) एक भन्दा बढी उम्मेदवारहरूको नाउँ पछाडि एक अङ्क नलेखिएको मतदानपत्र,

(५) कुनै उम्मेदवारको नाउँ पछाडि एक अङ्क र अर्को कुनै अङ्क लेखिएको मतदानपत्र ।

(६) दुइ वा दुइ भन्दा बढी उम्मेदवारहरूकै नाउँ पछाडि बीचमा एक अङ्क लेखिन गई वा अरू कुनै किसिमबाट कुन चाहिं उम्मेदवारले पहिलो प्राथमिकताको मत पाएको हो सो छुट्याउन नसकिने मतदानपत्र ।

३३. रिटर्निङ्ग अफिसरले गर्नुपर्ने प्रारम्भिक कारवाई:— (१) रिटर्निङ्ग अफिसरले सबै मतदानपत्रहरू जाँच्ने छन् र नियम ३२ बमोजिम बदर गर्नुपर्ने मतदानपत्रहरू छुट्याई हरेक बदर भएको मतदानपत्र पछाडि बदर गर्नुपर्ने कारण लेख्ने छन् र बदर भएको सबै मतदानपत्रहरू एउटा छुट्टै खाममा राखी लाहाछाप लगाउने छन् ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कारवाई गरेपछि रिटर्निङ्ग अफिसरले बाँकी रहेको मतदानपत्रहरूलाई प्रत्येक उम्मेदवारले प्राप्त गरेको पहिलो प्राथमिकताको मत बमोजिम बेग्लाबेग्लै ठेली पारी छुट्याउने छन् । त्यसपछि हरेक ठेलीमा रहेको मतदानपत्रहरू गन्ती गर्ने छन् ।

३४. सदर भएको मतको मूल्य:— यसपछिका नियमहरूमा गरिएको व्यवस्था सजिलैसग चालू गर्नको लागि सदर भएको प्रत्येक मतदानपत्रको मूल्य १०० हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३५. निर्वाचित हुन प्राप्त गर्नु पर्ने आवश्यक मत संख्याः— सदर भएको मतदानपत्रको संख्यालाई १०० ले गुणन गरी सो गुणन फललाई निर्वाचित गर्नु पर्न महासभासदहरूको संख्यामा एक अङ्क जोड्दा हुन आउने संख्याले भाग गर्दा भाग फलमा आएको अङ्कमा एक जोडदा हुने संख्या निर्वाचित हुन प्राप्त गर्नु पर्ने आवश्यक मत संख्या (यसपछि आवश्यक मत संख्या भनिएको) हुनेछ ।

३६. मत गणना गर्दा वास्ता नगर्नु पर्ने कुराहरूः— यी नियमहरू बमोजिम मत गणना गर्दा रिटर्निङ्ग अफिसरले देहायका कुराहरूको वास्ता गर्नु पर्दैन ।

(क) हिसाब गर्दा दशमलवमा आएको अङ्क ।

(ख) निर्वाचित उम्मेदवारलाई वा बाहेक गरिएको उम्मेदवारलाइ अङ्कीत सबै प्राथमिकता ।

३७. उम्मेदवार निर्वाचित हुनेः— (१) जति जना महासभासदहरू निर्वाचन गर्नु पर्ने हो त्यतिनै उम्मेदवारहरूले आवश्यक मत संख्या प्राप्त गरेमा यस्ता उम्मेदवार निर्वाचित भएको मानिने छन् ।

३८. मतदानपत्रको फछ्र्यौटः—कुनै ठेलीमा रहेको मतदान पत्रको मूल्य आवश्यक मतसंख्याकै बराबर भएमा यस्ता मतदानपत्रहरू अन्तिम रूपले फछ्र्यौट गरी झै छुटयाइने छन् ।

३९. मत वितरणः-(१) उम्मेदवारले प्राप्त गरेको मतदानपत्रहरूको मूल्य आवश्यक मतसंख्या भन्दा बढता भएमा सो बढी मत (सर्प्लस) मत वितरण हुँदा मत पाउन सक्ने उम्मेदवारहरूको पक्षमा कुनै मतदाताले निज उम्मेदवारलाई अङ्कीत गरेको अर्को प्राथमिकता बमोजिम तलका नियमहरूमा दिइएको तरिकाले बितरण गरिनेछ ।

(२) यदि एक जना भन्दा बढता उम्मेदवारले बढी मत प्राप्त गरेमा सब भन्दा बढी मत पहिले बितरण गरी त्यसपछि क्रमैसंग सो बढी मत भन्दा कम मतहरु वितरण गरिनेछ ।

तर पहिलो गणनाबाट हुन आएका बढी मत बितरण गरी सकेपछि मात्र दोस्रो, तेस्रो गणनाहरूबाट हुन आएका बढी मत बितरण गरिनेछ ।

(३) दुइ वा दुइ भन्दा बढता बढी मतहरू बराबर भएमा रिटर्निङ अफिसरले कुन चाहिं बढी मत पहिले बितरण गरिने हो सो कुराको निर्णय नियम ४५ मा दिएको तरिकाले गर्नेछन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४०. समाप्त नभएका मतदानपत्रको मूल्याङ्कन र वितरणः— (१) यदि कुनै उम्मेदवारको बढी मत निजले मूल मत मात्र पाएर बढता हुन आएको हो भने रिटर्निङ्ग अफिसरले निजका ठेलीमा रहेको सबै मतदानपत्रहरू जाँची त्यसमा रहेका समाप्त नभएको मतदानपत्रहरूको ती मतदानपत्रमा अङ्कीत अर्को प्राथमिकता बमोजिम बेग्लै उपठेली बनाउने छन् । समाप्त भएका मतदानपत्रहरूको पनि बेग्लै उपठेली बनाइने छ ।

[२] रिटर्निङ्ग अफिसरले हरेक उपठेलीमा रहेको र समाप्त नभएका सबै मतदानपत्रहरुको मूल्य निश्चित गर्नेछन् ।

[३] समाप्त नभएका मतदानपत्रहरूको मूल्य बढी मत बराबर वा घटी भएमा रिटर्निङ्ग अफिसरले समाप्त नभएका सबै मतदानपत्रहरू बढी मत पाउने उम्मेदवारले पाएकै मूल्यमा वितरण गर्नेछन् ।

[४] समाप्त नभएका मतदानपत्रहरूको मूल्य बढी मतको मूल्य भन्दा बढी भएमा रिटर्निङ्ग अफिसरले समाप्त नभएका मतदानपत्रहरूका उपठेली मत वितरणहुँदा मत पाउन सक्ने उम्मेदवारहरूको पक्षमा वितरण गर्ने छन् र हरेक यस्तो मतदानपत्रको मूल्य जम्मा बढी मतलाई समाप्त नभएको मतदान-पत्रहरूको जम्मा सख्याले भाग गर्दा जति भागफल आउँछ त्यत्ति नै हुनेछ।

[५] यदि कुनै उम्मेदवारको वितरण गर्नु पर्ने बढी मत निजले पाएका मूल मत र आफ्नो पक्षमा पछि वितरण भएको मतसमेत पाएर बढी भएको भए रिटर्निङ्ग अफिसरले सो उम्मेदवारलाई सबभन्दा पछिल्लो पटक वितरण गरिएको उपठेलीमा रहेको मतदान पत्रहरू फेरि जांच्ने छन् र समाप्त नभएका मतदानपत्रहरूलाई ती मतदानपत्रहरूमा अंकित आर्को प्राथमिकता बमोजिम उपठेली बनाउने छन् । यो नियम बमोजिम अरू कारवाई गर्नेछन् ।

[६] हरेक उम्मेदवारलाई वितरण गरिएका मतदानपत्रहरू निज उम्मेद-वारले अघिनै पाइसकेको मतदानपत्रहरूमा उपठेली बनाई राखिनेछ ।

[७] निर्वाचित उम्मेदवारको ठेली, उपठेलीहरूमा रहेको यी नियमहरू बमोजिम वितरण नगरिएको मतदानपत्रहरू अन्तिम रुपले फछ्यौट गरिए झैं छुट्टै राखिने छन् ।

४१. सबभन्दा कम मत पाउने उम्मेदवारलाई वाहेक गर्नेः- [१] माथि लेखिए बमोजिम सबै बढी मत वितरण गर्दा पनि चाहिने भन्दा कम उम्मेदवा-रहरू निर्वाचित हुन आएमा रिटर्निङ्ग अफिसरले सबभन्दा कम मत पाउने उम्मेदवारलाई वाहेक गरी निजको समाप्त नभएका मतदानपत्रहरू तम

वितरण हुँदा मत पाउन सक्ने उम्मेदवारहरूमा मतदान पत्रमा निजहरूलाई अंकित गरिएको आर्को प्राथमिकता बमोजिम वितरण गर्नेछन्। समाप्त भएका मत दानपत्रहरू अन्तिम रूपले फछ्र्यौट गरिएझैं छुट्टै राखिने छन।

[२] वाहेक गरिएका उम्मेदवारहरूको मतदानपत्रहरूमा रहेको मूल मतहरू पहिले वितरण गरिनेछ। यसरी वितरण गर्दा हरेक मतको मूल्य १०० मानिनेछ।

[३] त्यसपछि वाहेक गरिएको उम्मेदवारमा वितरण गरिएको मतदान पत्रहरू अघि वितरण हुँदाको क्रम र निजले पाएको मूल्य अनुसार वितरण गरिनेछ।

[४] यस किसिमका सबै वितरणहरू छुट्टा छुट्टै वितरण मानिनेछ।

[५] उम्मेदवारले तलका नियमहरू बमोजिम गरी वा आवश्यक मत संख्या प्राप्त गरी अन्तिम रिक्तस्थानमा निर्वाचित नहुन्जेल सबभन्दा कम मत पाउने उम्मेदवार हरूलाई एक एक गरी वाहेक गर्ने यो नियममा लेखिएको तरीका पटक पटक दोहोऱ्याइनेछ।

४२ चालू मत बितरणको काम पूरा गर्ने:- यी नियमहरू अनुसार मतदान पत्रहरूको वितरण गर्दा कुनै उम्मेदवारले पाएको मतको मूल्य आवश्यक मत संख्याको बराबर वा आवश्यक मत संख्या भन्दा बढी हुन आएमा पनि त्यस बखत चालू भइरहेको वितरणको काम पूरा गराइने छ तर निजलाई अरू मतदानपत्र वितरण गरिने छैन।

४३. उम्मेदवार निर्वाचित हुने, मतदानपत्र फछ्र्यौट गर्ने तथा मत वितरण चालू राख्ने:-

[१] यी नियमहरू बमोजिम वितरणको काम पूरा भइसकेपछि कुनै उम्मेदवारले पाएको मतको मूल्य आवश्यक मत संख्या बराबर वा त्यसभन्दा वर्ता भएमा निज निर्वाचित भएको मानि मानिनछ।

[२] यस्ता कुनै उम्मेदवारले पाएको मतको मूल्य आवश्यक मत संख्या बराबर भएमा यस्ता मत अंकित गरिएका सबै मतदानपत्रहरू अन्तिम रूपले फछ्र्यौट गरिएझैं छुट्टै राखिने छन्।

[३] यस्ता कुनै उम्मेदवारले पाएको मतको मूल्य आवश्यक मत संख्या भन्दा वर्ता भएमा निजले बढी मत अरू कुनै उम्मेदवारलाई वाहेक गर्नु भन्दा पहिले नै यी नियमहरू बमोजिम वितरण गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४४. उम्मेदवार निर्वाचित हुने अरू अवस्था:— (१) मत बितरण हुँदा मत पाउने सक्ने उम्मेदवारहरूको संख्या र रिक्त स्थानहरूको संख्या बराबर हुन आएमा यस्ता उम्मेदवारहरू निर्वाचित भएको मानिनेछन् ।

(२) यदि एक मात्र स्थान रिक्त छ र मत बितरण हुँदा मत पाउन सक्ने कुनै उम्मेदवारको मतको मूल्य मत बितरण हुँदा मत पाउन सक्ने अरू उम्मेदवारहरूको जम्मा मतको मूल्य र बितरण नभएको बढी मतको मूल्य भन्दा पनि बढता हुन आएमा यस्तो उम्मेदवार निर्वाचित भएको मानिनेछ ।

(३) एक मात्र स्थान रिक्त छ र मत बितरण हुँदा मत पाउन सक्ने उम्मेदवार दुइ जना मात्र छन् र ती दुइ जना उम्मेदवार प्रत्येकले प्राप्त गरेको मतको मूल्य उही छ र वितरण गर्न सकिने बढी मत पनि बाँकी छन भने नियम ४५ बमोजिम एक जना उम्मेदवार बाहेक गरिनेछ र अर्को उम्मेदवार निर्वाचित भएको मानिनेछ ।

४५. गोला हाली निर्णय गर्ने:— बितरण गनुपर्ने बढी मत एक भन्दा बढता छ दुइ भन्दा बढता बढी मतहरू बराबर छन् भने अथवा कुनै समयमा एउटा उम्मेदवारलाई बाहेक गनु पर्ने आवश्यकता परेको छ र सब भन्दा कम्ति मत प्राप्त गरेका दुइ वा दुइ भन्दा बढता उम्मेदवारले पाएको मतको मूल्य बराबर छ भने प्रत्येक उम्मेदवारले पाएको मूल मतलाई विचार गरिनेछ र सब भन्दा थोरै मूल मत पाउने उम्मेदवारको बढी मत पहिले वितरण गर्नेछ अथवा निज पहिले बाहेक गरिनेछ । उनीहरूको मूल मतको मूल्य बराबर भएमा रिटर्निङ अफिसरले अवस्थानुसार कुन चाहिं उम्मेदवारको बढी मत वितरण गर्ने हो अथवा कुन चाहिं उम्मेदवारलाई बाहेक गर्ने हो सो कुरा गोला हाली निर्णय गर्नेछन् ।

४६. निर्वाचनको परिणाम प्रकाशित गर्ने:— माथिका नियमहरू बमोजिम मत गन्ती गरी सकेपछि रिटर्निङ्ग अफिसरले फाराम न. ६ भरी निर्वाचनको परिणाम प्रकाशित गर्नेछन ।

४७. यस परिच्छेद बमोजिम मत गन्तीको उदाहरण:— यस परिच्छेद बमोजिम मत गन्ती गर्ने उदाहरण अनुसूची २ मा दिइएको छ ।

परिच्छेद ७

विविध

४८. निर्वाचन सम्बन्धी झगडा:—(१) यी नियमहरू बमोजिम महासभासदको निर्वाचन गर्दा कुनै उजूरी परेमा सो उजुरी सभामुख छेउ पेश गरिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।